

Newsletter analityczny nr 50 (23.06 – 1.08.2016)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 23 czerwca – 1 sierpnia 2016 r.

Jednym z najważniejszych wydarzeń analizowanego okresu było podpisanie nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii przez Prezydenta Andrzeja Dudę oraz kontynuacja dyskusji wokół projektu NordStream 2.

Komentarz

Na kanwie fali ataków terrorystycznych, z którymi zmagają się dzisiejsza „cywilizacja Zachodu” należy zauważyć, że w przyszłości jednym z celów działań terrorystów może być szeroko pojęty sektor energetyczny. Tego typu akcja byłaby dotkliwa nie tylko z humanitarnego punktu widzenia. Celami ataków terrorystycznych może być zarówno infrastruktura energetyczna, czyli sieci energetyczne, stacje transformatorowe, gazociągi i ropociągi, ale również elektrownie, rafinerie. Dla Polski – a nie sposób wykluczyć, że i nasz kraj stanie się celem terrorystów – może to oznaczać zagrożenie także m.in. dla przyszłej elektrowni atomowej, Portu Północnego, a przede wszystkim terminalu LNG w Świnoujściu.

Oczywiście odpowiednie służby mają świadomość zagrożeń i podejmują działania prewencyjne. Jednak biorąc pod uwagę liczbę obiektów infrastruktury energetycznej narażonych na atak i kosztów ich zabezpieczenia, trzeba jasno stwierdzić, iż nie jesteśmy w stanie ochronić ich wszystkich w efektywny sposób. Tym bardziej, iż z punktu widzenia decydentów kluczowymi obiektami są te, w których przebywa wiele osób, czyli lotniska, dworce kolejowe i autobusowe, centra handlowe, itd..

Warto zatem zastanowić się nad zmianami strukturalnymi, które spowodują, iż atak na szeroko pojęty sektor energetyczny będzie miał mniejsze konsekwencje dla gospodarki i społeczeństwa. W celu zredukowania takiego ryzyka w moim przekonaniu należy:

- zintensyfikować działania zmierzające do realizacji idei klastrów energetycznych *ergo* budowy sieci rozproszonych oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wypełnić treścią deklaracje państw NATO dotyczące wspólnych działań w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej,
- zredukować import ropy naftowej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych w transporcie.

Dwóch pierwszych punktów nie będę rozwijał, ponieważ są one oczywiste. Obecnie w kwestii importu ropy naftowej podjęto decyzję o dywersyfikacji jego kierunków, słusznie uznając, iż import ropy z Rosji wspiera jej agresywną politykę. Jednak chęć dokonania zmian jakościowych na świecie i odciążenia państw wspierających terroryzm lub tych które destabilizowały stosunki międzynarodowe zarówno ekonomicznie i politycznie jest długofalowym wyzwaniem strategicznym. W ten trend wpisuje się deklaracja wicepremiera polskiego rządu Mateusza Morawieckiego i ministra energii Krzysztofa Tchórzewskiego o rozbudowie polskiego potencjału w zakresie budowy samochodów elektrycznych i zwiększenia ich udziału w Polsce do 1 miliona w 2026 roku (w 2014 roku zarejestrowano 98 samochodów elektrycznych). Dobrym prognozą jest przedstawienie przez naukowców chińskich baterii grafenowej, która ładuje się 10-20 razy szybciej od tradycyjnych baterii. Polska mając doświadczenia z grafenem oraz złoża węgla, powinna intensyfikować działania właśnie w tym kierunku. Ostatnim elementem, który umożliwi odejście od stosowania ropy i gazu w gospodarce, co z punktu widzenia kraju importera jakim jest Polska ma istotne znaczenie, jest rozwój efektywnych i tanich sposobów magazynowania energii.

Reasumując, zagrożenie terrorystyczne i chęć redukcji tego ryzyka dla gospodarki i społeczeństwa powinny znajdować swoje odzwierciedlenie w długofalowej strategii bezpieczeństwa energetycznego, powinny także stymulować procesy wspierające polską politykę gospodarczą. Bez zmian technologicznych w szeroko pojętym sektorze energetycznym ryzyko związane z aktami terroryzmu, wojny hybrydowej, czy zdarzeń nadzwyczajnych wynikających ze zjawisk atmosferycznych nie zostanie ograniczone.

Europa i świat:

23.06 – Litewski rząd zatwierdził projekt połączenia gazowego z Polską.

23.06 – Według World Nuclear Association w 2015 roku liczba pracujących bloków jądrowych wzrosła do 439.

23.06 – Litewski rząd chce wstrzymania budowy elektrowni jądrowej na Białorusi do czasu przeprowadzenia testów wytrzymałości i zakończenia misji Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej.

23.06 – Parlament Europejski wezwał do przyjęcia ambitniejszych celów dot. poprawienia efektywności energetycznej i udziału odnawialnych źródeł energii w UE.

24.06 – Rainer Seele, prezes austriackiej spółki OMV, stwierdził że NordStream 2 jest jedynym, realnym rozwiązaniem dla Europy na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego.

27.06 – Biuro prasowe Zjednoczonego Systemu Elektroenergetycznego Rosji poinformowało, że od 25 czerwca Rosja nie będzie dostarczać energii elektrycznej na Ukrainę.

28.06 – W pierwszej połowie tego roku Gazprom sprzedał do Europy ok. 85 mld m³ gazu, czyli o 14,3 proc. więcej, niż w analogicznym okresie 2015.

28.06 – Premier Rosji Dmitrij Miedwiediew podczas kongresu partii Jedna Rosja stwierdził, że jego celem jest budowa gospodarki, „która będzie oparta o wewnętrzną konsumpcję, a nie zagraniczne środki pochodzące z giełd surowcowych”.

29.06 – Nordex zainstalował w Niemczech elektrownię wiatrową sięgającą razem z łopatom 230 metrów, co według koncernu ma być najwyższą elektrownią wiatrową na świecie.

30.06 – Chiny zamierzają ograniczyć wydobycie węgla, aby walczyć z zanieczyszczeniami w iastach, które ciążą modernizującej się gospodarce.

30.06 – Komisja Europejska zaprosiła do składania wniosków w ramach programu łącząc Europę (CEF), w ramach którego na realizację kluczowych inwestycji w infrastrukturę energetyczną KE ma do podziału 600 mln EUR.

1.07 – Negocjatorzy z państw unijnych i PE porozumeli się w sprawie limitów głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza dla krajów UE, w tym dwutlenku siarki, cząstek stałych i tlenków azotu.

4.07 – Naftogaz po raz kolejny odrzucił pretensje Gazpromu o dług za dostawy gazu na tereny ukraińskie kontrolowane przez rosyjskich bojowników w Donbasie.

5.07 – Gazprom uruchomił w Czechach magazyn gazu dla NordStream 2.

6.07 – Parlament Europejski przegłosował nowe zasady etykietowania efektywności energetycznej na sprzętach AGD.

12.07 – W Teheranie doszło do spotkania Es’haqJahangiriego, wiceprezydenta Iranu, z Bojko Borysowem, premierem Bułgarii, podczas którego zainicjowano kolejną rundę rozmów o budowie hubu gazowego we współpracy obu państw.

13.07 – Według agencji Fitch Gazprom może stracić udziały na rynku europejskim ze względu na konkurencję rynkową, nadpodaż i stagnację wzrostu zapotrzebowania.

13.07 – Naczelny Sąd Gospodarczy Ukrainy oddalił apelację Gazpromu w sprawie kary w wysokości ok. 85,966 mld UAH (ok. 3,4 mld USD) za nadużycia na rynku ukraińskim.

13.07 – Grupa amerykańskich senatorów skierowała do przewodniczącego Komisji Europejskiej Jeana Claude’a Junckera pismo, w którym skrytykowała projekt gazociągu NordStream 2.

14.07 – Według brytyjskiego Narodowego Biura Audytu koszt poniesiony przez konsumentów z tytułu subsydiów dla projektu elektrowni jądrowej Hinkley Point wyniesie 30 mld GBP.

14.07 – UE zaproponowała USA, by w przygotowywanej umowie o wolnym handlu (TTIP) znalazł się rozdział o energii.

14.07 – Ilham Alijew, prezydent Azerbejdżanu, razem z Petrem Poroszenką, prezydentem Ukrainy zapowiedzieli wznowienie projektu rurociągu Odessa-Brody.

14.07 – Rinas Rinkevicius, łotewski minister spraw zagranicznych ocenił, że zgoda na gazociąg NordStream 2 byłaby „nieodpowiednim sygnałem w nieodpowiednim czasie dla Unii Europejskiej”.

18.07 – Binali Yildirim, premier Turcji, zapowiedział że kraj powinien powrócić do wspólnych projektów infrastrukturalnych z Rosją, w tym do budowy gazociągu TurkishStream oraz elektrowni jądrowej Akkuyu.

19.07 – Według Amosa Hochsteina, specjalnego wysłannika amerykańskiego Departamentu Stanu ds. energii, w Europie jest problem fundamentalnej nierówności bezpieczeństwa energetycznego i fundamentalnej nierówności w kwestii energii.

20.07 – Czterech niemieckich operatorów sieci elektroenergetycznych zawarło porozumienie z austriackim operatorem APG.

21.07 – Ukrtransgaz poinformował, że zwiększył dzienny import gazu przez Słowację o 41 procent do 18 mln m³ dziennie.

22.07 – Firma konsultingowa Frost & Sullivan w analizie poświęconej rynkowi solarnemu wskazuje, że fotowoltaika staje się „nieodwracalnie globalnym podstawowym źródłem energii”.

22.07 – Barcelona ma utworzyć miejską spółkę, która będzie kupować i sprzedawać energię elektryczną, aby obywatele miasta produkowali energię i zarabiali na jej sprzedaży.

25.07 – Leonid Rudinski, dyrektor generalny Beltoprgaz, zapowiedział, że do czasu zakończenia rozmów białoruskie spółki będą płacić za rosyjski gaz w oparciu o własne wyliczenia ceny, która jest niższa od tej określonej w kontrakcie.

26.07 – Białoruskie Ministerstwo Energetyki poinformowało, że doszło do „nieprzewidzianej sytuacji” na budowie elektrowni atomowej w Ostrowcu.

28.07 – Rokas Masiulis, litewski minister energetyki, stwierdził, że kraj ten jest gotowy do rozwoju ambitnego planu rozwoju farm wiatrowych, w tym na morzu.

29.07 – Aleksander Nowak, rosyjski minister energetyki, stwierdził że Gazprom jest zainteresowany rozwojem dostaw gazu z Iranu oraz wspólnych projektów wydobywczych z tym krajem.

Polska:

23.06 – Ministrowie środowiska Polski i Niemiec rozmawiali na temat reformy Europejskiego Systemu Handlu Emisjami (EU ETS).

23.06 – W Polsce wystąpiło rekordowe zapotrzebowanie na moc w szczycie rannym okresu letniego, które wyniosło ono 22 630 MW.

24.06 – Eksperti Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej potwierdzili, że polskie instytucje wykonały wszystkie zalecenia wymagane dla Fazy 1 rozwoju programu jądrowego.

25.06 – Krzysztof Tchórzewski, minister energii, stwierdził, że konieczna jest zmiana systemu wsparcia dla OZE w Polsce.

27.06 – Instytut Jagielloński opublikował raport pt. „Jaka energia będzie napędzać polską gospodarkę?”.

28.06 – Prezydent Andrzej Duda podpisał nowelizację ustawy o odnawialnych źródłach energii, zmieniającą zapisy o wsparciu dla produkcji zielonej energii.

28.06 – Mieszkańcy Wielkopolski protestowali w Warszawie przeciwko kopalni odkrywkowej.

29.06 – Dawid Jackiewicz, minister skarbu, poinformował, że Zygmunt Solorz-Żak jest zainteresowany akcjami Enei w zamian za udziały w Zespole Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin.

29.06 – Agencja Moody`s oceniła, że ustawa wiatrakowa utrudni rozwój odnawialnych źródeł energii w Polsce.

29.06 – Polska Spółka Gazownictwa oraz Gaz-System podpisały memorandum w sprawie oceny możliwości przejęcia obiektów systemowych.

29.06 – Krzysztof Tchórzewski, minister energii, zapowiedział że kraj podoła inwestycjom energetycznym i w przyszłości nie będzie problemu braku energii.

1.07 – PGE EJ 1 wystąpiła do Wojewody Zachodniopomorskiego z wnioskiem o stwierdzenie wygaśnięcia decyzji o wskazaniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej dla lokalizacji „Gąski”.

1.07 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej, poinformował, że Polska oczekuje wyjaśnień w sprawie zmniejszenia o 20 procent dostaw gazu z Rosji do Polski, które miało miejsce od 30.06 do 1.07.

4.07 – Ze względu na wysoką temperaturę wody wyłączono do 6.08 blok o mocy 225 MW w elektrowni w Koziencach.

4.07 – Eryk Kłossowski, prezes Polskich Sieci Elektroenergetycznych, stwierdził, że „dopóki nie opanujemy efektywnego magazynowania energii, potrzebujemy inwestycji w stabilne moce wytwórcze, co wymaga stworzenia rynku mocy”.

5.07 – RWE Stoen Operator wdroży w Warszawie magazyn energii dla prosumentów.

7.07 – Siergiej Skrypka, dyrektor generalny Międzynarodowego Konsorcjum Rurociągowego Sarmatia, stwierdził, że aktualizacja studium wykonalności projektu budowy ropociągu Brody-Płock ma zostać zakończona do końca 2016 roku.

11.07 – Mariusz Gajda, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska ocenił, że Polska wykorzystuje tylko ok. 17 proc. potencjału technicznego rzek do produkcji energii elektrycznej.

13.07 – Przedłużył się remont połączenia elektroenergetycznego pomiędzy Litwą a Szwecją – NordBalt.

13.07 – Zdaniem Ministerstwa Środowiska zmiany w dyrektywie o handlu uprawnieniami do emisji CO₂ (EU ETS) powinny być w UE podejmowane jednomyślnie, a nie większością głosów, bo dotyczą m.in. bezpieczeństwa energetycznego.

13.07 – 17 największych polskich przedsiębiorstw powołało Polską Fundację Narodową, której zadaniem będzie promocja polskiej gospodarki, a także kształtowanie pozytywnego wizerunku spółek z udziałem Skarbu Państwa.

18.07 – Polska i Litwa wróciły do negocjacji w sprawie sporu o Orlen Lietuva.

18.07 – Prezydent Andrzej Duda podpisał nowelizację kilku ustaw, stanowiącą tzw. pakiet paliwowy, który ma uszczelnić pobór VAT.

19.07 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu do spraw strategicznej infrastruktury energetycznej, stwierdził, że „bezpieczeństwo dostaw energii jest w tej chwili jednym z najważniejszych elementów bezpieczeństwa w szerszym ujęciu” również w NATO.

22.07 – UOKiK wydał zastrzeżenia wobec koncentracji polegającej na utworzeniu przez sześć podmiotów wspólnego przedsiębiorcy odpowiedzialnego za budowę i eksploatację gazociągu NordStream 2.

22.07 – Dawid Jackiewicz, minister Skarbu Państwa RP, spotkał się dziś z Zarządem Grupy Lotos.

26.07 – Według Konferencji Lewiatan mechanizm redukcji zapotrzebowania oparty na przepisach prawa energetycznego nie może być podstawowym środkiem zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii.

26.07 – W ocenie Grzegorza Tobiszowskiego, wiceministra energii, Jastrzębska Spółka Węglowa w przyszłości będzie potrzebować dodatkowego wsparcia finansowego, aby utrzymać stabilność w okresie, kiedy zacznie spłacać zobowiązania wobec instytucji finansowych.

28.07 – Polskie Sieci Energetyczne poinformowały, że w pierwszych sześciu miesiącach tego roku Polska zwiększyła import energii elektrycznej w porównaniu do analogicznego okresu z roku poprzedniego.

29.07 – Piotr Maciążek, ekspert ds. energetyki, pozytywnie ocenił nowelizację prawa energetycznego, która została podpisana przez prezydenta Andrzeja Dudę.

30.07 – Jan Szyszko, minister środowiska, stwierdził, że proponowane przez Komisję Europejską ograniczenie przez Polskę o 7 proc. emisji gazów cieplarnianych w budownictwie, rolnictwie i transporcie jest niesprawiedliwe i szkodliwe dla naszego kraju.

Warszawa, 1 sierpnia 2016 r.

dr Krzysztof M. Książkowski – Szef Programu „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym SGH, ekspert ISECS oraz NCSS, laureat RENERGY AWARD 2015 w kategorii osobowość roku, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej”(2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręczników „Ekonomika .bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), „Współczesna wojna handlowo-gospodarcza” (2015) autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.